

Evropski
pokret
Srbija

Monitor
proširenja

FONDACIJA ZA
OTVORENO DRUŠTVO
SRBIJA

Analiza politike proširenja Evropske unije i dosadašnjeg napretka Republike Srbije u procesu pristupnih pregovora u periodu 2014-2020.

Projekat: Monitor proširenja: 2014-2020.

Pristupanje Srbije Evropskoj uniji – 7 godina kasnije

Metodologija

Monitor metodologija Evropskog pokreta

Pogled odozgo (*helicopter view*),
bez ulaženje u pojedinačna poglavlja

Pogled na promene i aktivnosti:
paralelno u EU i u Srbiji

Četiri osnovna parametra:

1. **Javno i zvanično izraženi stavovi i ton (nativ)** predstavnika različitih organa EU, kao i zvaničnika Srbije o proširenju EU i članstvu u EU;
2. **Aktivnosti** donosilaca odluka u procesu evropskih integracija;
3. **Proceduralna dinamika** procesa proširenja i pregovora Srbije i EU;
4. **Stavovi javnog mnjenja** o proširenju EU i članstvu u EU.

Analiza 2014-2020.

Analiza rađena na osnovu Monitor metodologije Evropskog pokreta u Srbiji

Fokus je na parametrima:

2. **Aktivnosti** donosilaca odluka u procesu evropskih integracija
3. **Proceduralna dinamika** procesa proširenja i pregovora Srbije i EU

Parametri **Narativ** i **Stavovi javnog mnjenja** prikazani kao uzorak kako bi trebalo da se radi (u realnom vremenu).

Metodologija

- Korišćeni javno dostupni dokumenti i istraživanja.
- Fokus na zvaničnim dokumentima EU i Srbije.
- Kvalitativna i kvantitativna analiza dokumenata (stručnjaci Evropskog pokreta).

Startna pozicija

2009. Srbija podnela **zahtev za prijem** u članstvo EU

2012. Srbija dobila status države **kandidata** za članstvo

Evropska komisija u svom mišljenju o zahtevu Srbije za prijem je 2011. zaključila:
„Ukoliko se nastavi proces harmonizacije propisa i učine dalji koraci kako bi se obezbedilo sprovođenje propisa, **Srbija bi bila u poziciji da u srednjem roku (5 godina) preuzme obaveze članstva u EU u skoro svim oblastima pravnih tekovina Evropske unije.**“

2014. Srbija **otpočela pregovore** o pristupanju EU 21. januara 2014.

2021. Otvoreno 18 poglavlja, privremeno zatvoreno 2.

Parametar 1: NARATIV

1. Narativ EU 2014-2020.

- **OSCILACIJE:** od usporavanja ili privremenog zastoja proširenja, do najave proširenja do kraja 2025. godine. (Junker 2014. vs Junker 2018.)
- **KREDIBILITET:** ključna reč za obe strane, i EU i ZB
- Zagrebačka deklaracija EU-ZB maj 2020, tačka 1:

„Kredibilnost te posvećenosti (članstvu u EU) zavisi i od **jasne komunikacije s javnošću i sprovođenja neophodnih reformi**“.

- Retorika sa ZB (iz Srbije) postaje predmet praćenja – **novi kriterijum za članstvo?**

1. Narativ EU 2014-2020.

Godišnji izveštaj EK 2020. prepoznaje da je Srbija **deklarativno** za ulazak u EU:

„Vlada Srbije nastavila je da se izjašnjava da su evropske integracije njen strateški cilj. Međutim, nekoliko prvobitnih izjava visokih zvaničnika u kontekstu krize izazvane bolešću COVID-19 nije bilo u skladu sa ovim strateškim opredeljenjem.

Potrebni su dalji naponi za promovisanje vrednosti EU u srpskoj javnoj raspravi i u obrazovanju, uključujući spremnost za pomirenje.“

1. Narativ EU 2014-2020.

Studija o **lažnim vestima na ZB*** rađena za potrebe Evropskog parlamenta, iz decembra 2020, navodi:

„(...) dezinformacije na Zapadnom Balkanu (za razliku od ostatka sveta) ne predstavljaju napad na njihov politički i društveni život, dezinformacije na ZB su proizvod njihovog političkog i društvenog života.“

*[*Mapping Fake News and Disinformation in the Western Balkans and Identifying Ways to Effectively Counter Them](#)*

Studija je našla svoje mesto u Rezoluciji EP za Srbiju iz marta 2021.

1. Narativ EU 2014-2020.

Studija o **lažnim vestima na ZB** navodi:

- negativno izveštavanje o EU, NATO i Zapadu uopšte, proruski diskurs
- **Srbija označena kao izvor lažnih vesti u regionu!**
- dezinformacije redovna pojava koje sponzoriše država.

„Međunarodni akteri igraju relativno sporednu ulogu u dezinformacijama u Srbiji“.

„Medijskom slikom u Srbiji dominiraju SNS i predsednik Vučić. (...) Primarnu ulogu u kampanji dezinformacija koju sponzoriše država igraju TV stanice i tabloidi.“

Preporuka Evropskom parlamentu:

Skretati pažnju na prakse dezinformacija koje sprovode regionalne vlade, koje imaju za cilj destabilizaciju vlada i društava u drugim delovima regiona, kao posebno problematične.

„Ovo se odnosi pre svega na Srbiju“.

1. Narativ EU 2014-2020.

Rezolucija Evropskog parlamenta iz marta 2021. usvaja rečnik Studije o **lažnim vestima** iz decembra 2020. i navodi konkretne slučajeve i dezinformacije.

Poruka:

Očekuje se prelazak sa deklaratornog zalaganja za ulazak u EU na promene u realnom životu, tj. „sa reči na dela“.

1. Narativ Srbija 2014-2020.

- Članstvo u EU (deklarativno) strateški cilj Srbije i Vlade Srbije
- **Evropska unija** vrlo slabo zastupljena u centralnim informativnim emisijama – **nije tema za TV**
- **Štampani mediji nisu bili predmet analize.** Primer: uočena kampanja dezinformacije da Srbija ulazi u Evroazijsku ekonomsku uniju (EAEU) tokom 9 meseci 2019. godine (štampani mediji).

Vesti

VIP

Sport

SP 2019

Hronika

Kosovsko pitanje

Zadruga 3

Razonoda

Ženske priče

Astro

Politika

Društvo

Hronika

Organizovani kriminal

Ekonomija

Svet

Region

Srbija

Ruske vesti

Beograd

POTPISAN SPORAZUM! Srbija ulazi u EVROAZIJSKU UNIJU u oktobru! Pregovori trajali dve godine, a sada će NATO i Brisel da PRSNU!

AUTOR: Sputnik.rs/Alo.rs/M.Č. DATUM I VREME: 30.05.2019. 19:12 - 30.05.2019. 19:19

Like 42K Share

1 Komentara

Tekst sporazuma o slobodnoj trgovini između Srbije i Evroazijske ekonomske unije u potpunosti je usaglašen posle dvogodišnjih pregovora koji nisu bili ni malo laki i jednostavni, rekao je srpski ministar trgovine, turizma i telekomunikacija Rasim Ljajić na otvaranju srpsko-ruskog biznis foruma u Beogradu.

Najčitanije - Alo.rs

FATALNA VODITELJKA SA HEPIJA! Prijin bivši se ženi! Pašće vam vilica kada vidite ko će mu biti supruga! (FOTO)

pre 21h

RAT SE SPREMA NA DRUGOM KRAJU PLANETE! Za građane Srbije su to jako loše vesti, čeka nas strašan udar na džep. Cene će dostići nezamislivi nivo!

pre 23h

Kurir STOP NASILJU

Foto: Zorana Jevtić

EKONOMSKA SARADNJA

SRBIJA ULAZI U EVROAZIJSKU UNIJU Ljajić: Sporazum će biti parafiran tokom dolaska Putina u Srbiju

Србија улази у Евроазијску економску унију

четвртак, 10.01.2019. у 15:12

Blic > BIZNIS

Rasim Ljajić piše za "Blic": "Sporazum sa EAEU nije politički, takav imamo i sa Turskom"

Rasim Ljajić · 25.09.2019. 20:25 · **Komentara:** Tweet

1. Narativ Srbija 2014-2020.

Prema **BIRODI**, u periodu septembar 2019 - januar 2020:

5 TV stanica sa nacionalnom frekvencijom i TV N1
su u centralnim info emisijama o **EU ukupno**
izveštavale

1 sat, 53 minuta i 47 sekundi

U proseku 19 minuta mesečno na svih 6 TV stanica
ili **3,2 minuta mesečno po TV stanici**

RTS u istom periodu je o EU izveštavala
ukupno **27 minuta i 1 sekundu**

ili 5,4 minute mesečno

Ton sadržaja:

54,29% pozitivan ◦ 8,8% negativan

Tanja Fajon negativno predstavljena
27,15% (186 sekundi)

54,71% pozitivan ◦ 3,14% negativan
42,13% neutralan

1. Narativ Srbija 2014-2020.

- **Lažne vesti prisutne u štampanim medijima.** Primer: istraživanje *Council for Strategic Policy* – analiza [Spoljnopolitičke posledice COVID19 krize po Srbiju](#)

Tokom 2020. godine u dnevnoj štampi u Srbiji bilo je ukupno 200 naslova o EU, od toga:

20% su činile lažne vesti

a za 1,5% nije bilo moguće ustanoviti da li su u pitanju lažne vesti ili ne

Ton sadržaja:

- **36,5% negativan**

-/+ 47% neutralan

+ 16,5% pozitivan

Parametar 2: AKTIVNOSTI DONOSILACA ODLUKA U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

2. Aktivnosti donosilaca odluka EU

Pristupni pregovori sa državama Centralne i Istočne Evrope 5-7 godina (1997/99 – 2004.)

2014. Srbija **otpočela pregovore** o pristupanju EU 21. januara 2014.
2018. **Strategija proširenja:** prvi mogući datum kraj 2025. **Zarobljena država.** Države EU nisu prihvatile ovu strategiju.
2020. **Strategija proširenja:** nema datuma, jača integracija pre članstva.
Nova metodologija 2020. (usvojena na početku pandemije): sektorska integracija, jače povezivanje, jače političko upravljanje, nema plana za završetak pregovora. **Vladavina prava ključna!**

2. Aktivnosti donosilaca odluka EU

2020.

Nova metodologija 2020. ne doprinosi kredibilitetu EU kada je u pitanju ostvarenje punopravnog članstva ZB u EU, niti daje jasnu srednjoročnu perspektivu članstva (period 4-8 godina, tj. dva politička ciklusa).

Na Samitu u Zagrebu (maj 2020.) uvedena nova tema koja će biti predmet praćenja ponašanja država kandidata – retorika.

2021.

Rezolucija Evropskog parlamenta (mart 2021): zahteva od Srbije **prelazak sa reči na dela.**

2. Aktivnosti donosilaca odluka EU Fondovi

- **IPA III** (14,1 milijarda EUR ZB i Turska) uvećana za oko 20% u odnosu na IPA II
- alokacija sredstava po zemljama nije utvrđena već alokacija za tematske prioritete (9 milijardi EUR za Investicioni plan)

Pretpristupni fondovi (ZB vs CIE):

- ZB 2000-2016. dobijao: 28,46 EUR per capita godišnje
- CIE 1990-2006. dobijala: 13 EUR per capita godišnje

(sa strukturnim fondovima EU 2004-2006. CIE 1990-2006. dobile 27,3 EUR)

2. Aktivnosti donosilaca odluka EU Fondovi

Strukturni fondovi EU – izgubljena prilika za Srbiju!

Da je Srbija postala članica u periodu 2014-2020. godišnje bi iz budžeta EU primala neto

1,1 milijardi EUR bespovratnih sredstava, tj. 158 EUR/pc

U pretpristupnom periodu dobija 30,8 EUR/pc*

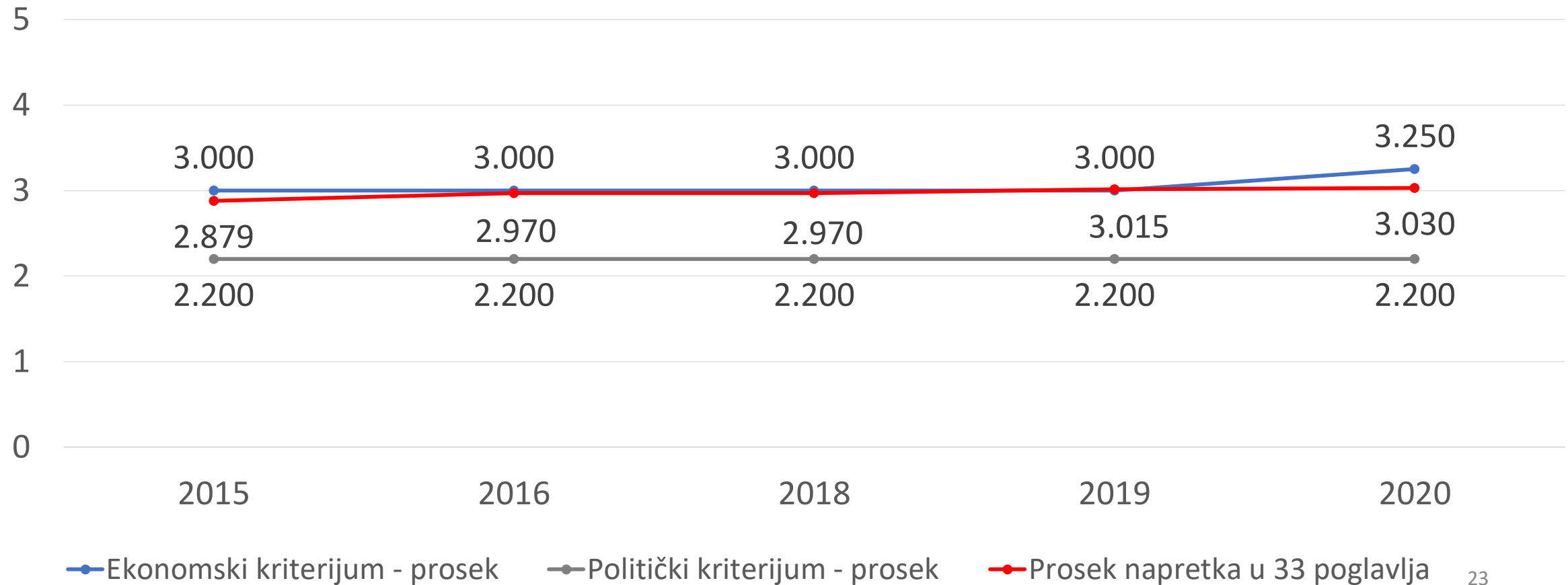
	Bugarska:	46,7 milijarde EUR
Ukupno u periodu 1990-2027:	Hrvatska:	32,6 milijarde EUR
	Srbija:	3,9 milijarde EUR + IPA III?

2. Aktivnosti donosilaca odluka EU Fondovi

	Pretpristupna pomoć u periodu <u>1990-2006.</u> (u milionima EUR)	Pretpristupna pomoć u periodu <u>2007-2020.</u> (u milionima EUR)	Dostupni fondovi EU nakon pristupanja (u milionima EUR)	Ukupno dostupna sredstva iz EU fondova u periodu <u>1990-2027.</u> (u milionima EUR)
Srbija	1.061,7	2.924,5	0	3.986,2 + alokacija iz IPA III
Bugarska	3.587,6	0	43.194,7 (2007-2027.)	46.782,3
Hrvatska	365,7	998 (do 2013.)	31.249,4 (2013-2027.)	32.613,1

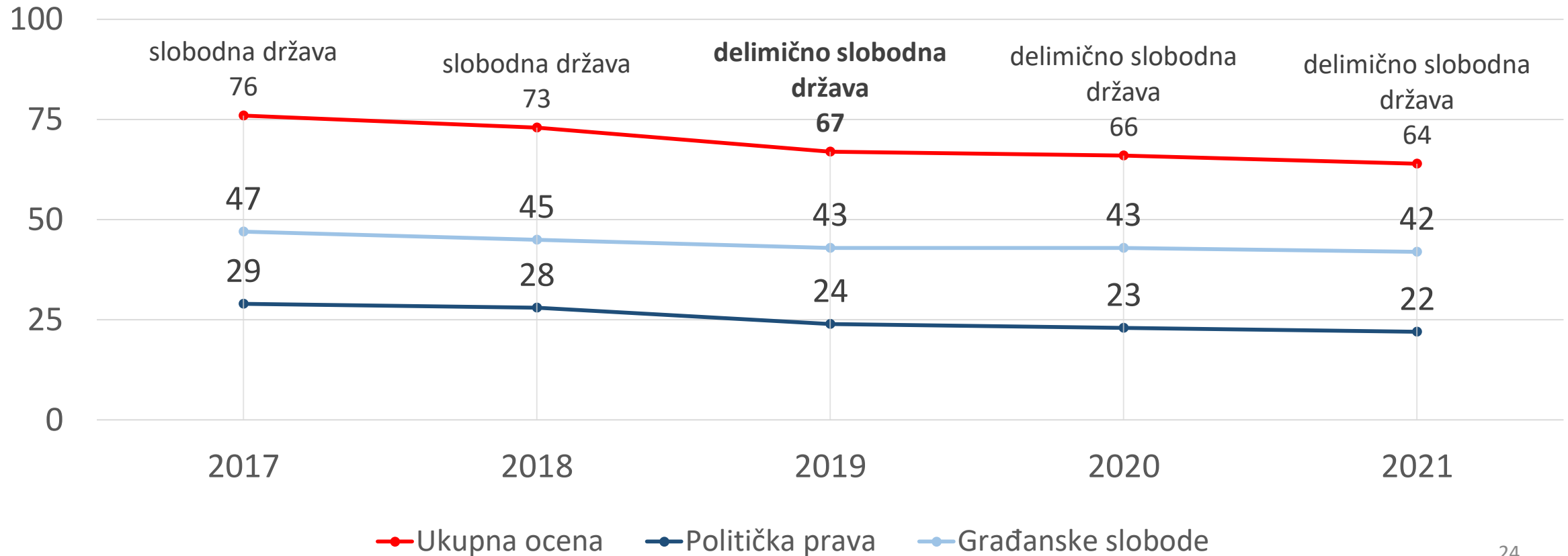
2. Aktivnosti donosilaca odluka Srbija

Ravna linija napretka 2014-2020.

2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

Freedom House: Ocena Srbije u izveštaju „Sloboda u svetu“ 2017-2021.*

2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

LARGEST 10-YEAR DECLINES

Dramatic declines in freedom have been observed in every region of the world.

Freedom House: Srbija u izveštaju „Sloboda u svetu“ 2021, na listi zemalja sa najvećim padom u 10-godišnjem periodu

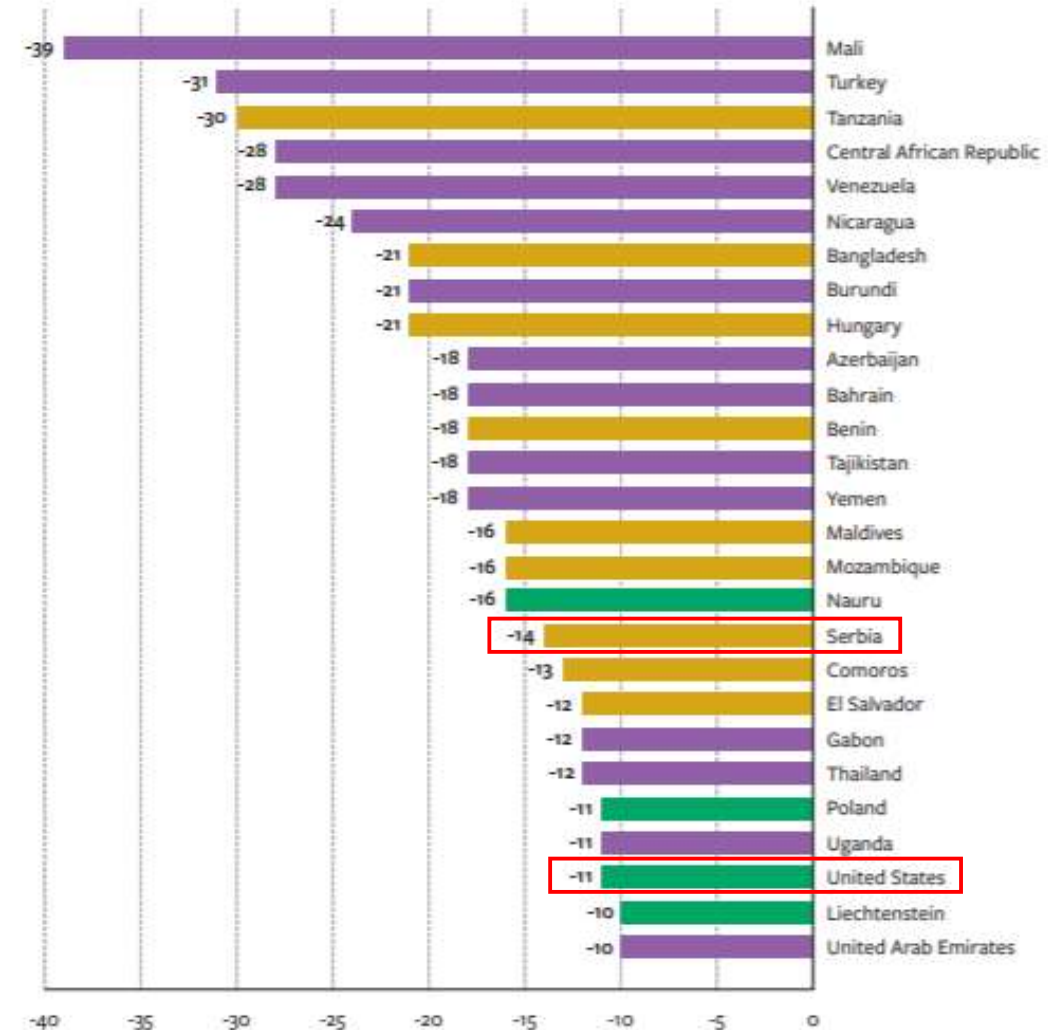
2. Aktivnosti donosilaca odluka Srbija

Freedom House: „Sloboda u svetu“, zemlje sa najvećim padom u 10-godišnjem periodu

Пад демократије у целом свету, Србија назадовала два, САД 11 поена

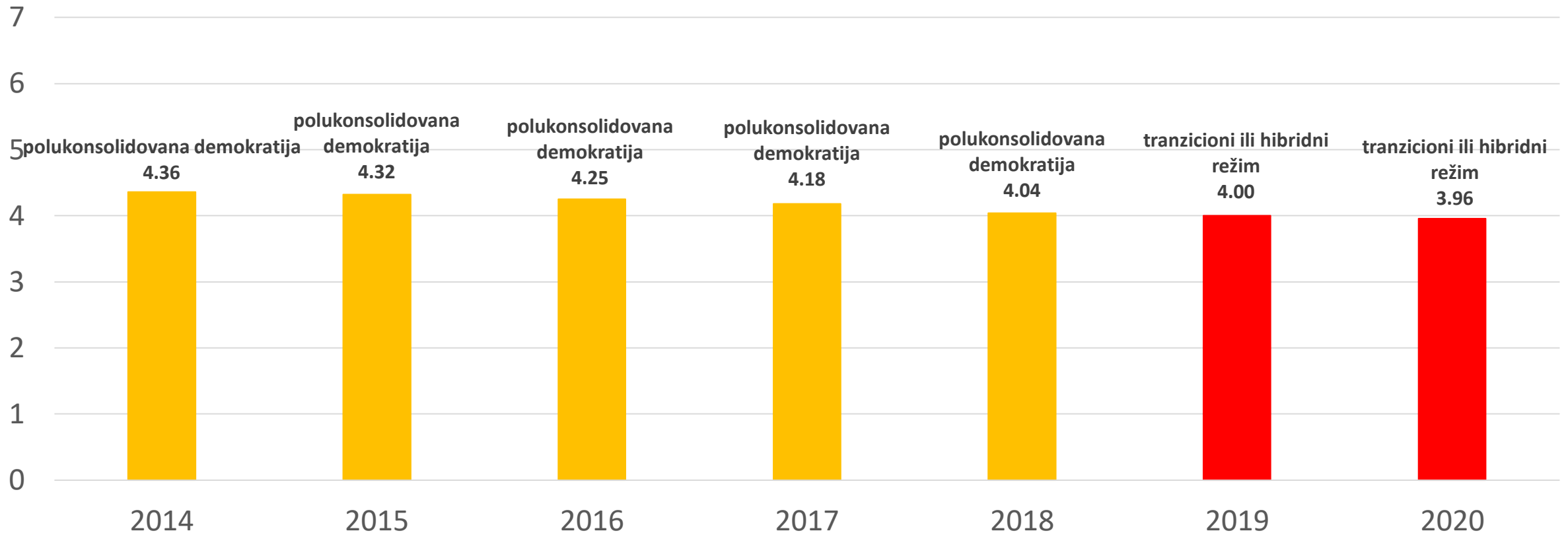
LARGEST 10-YEAR DECLINES

Dramatic declines in freedom have been observed in every region of the world.

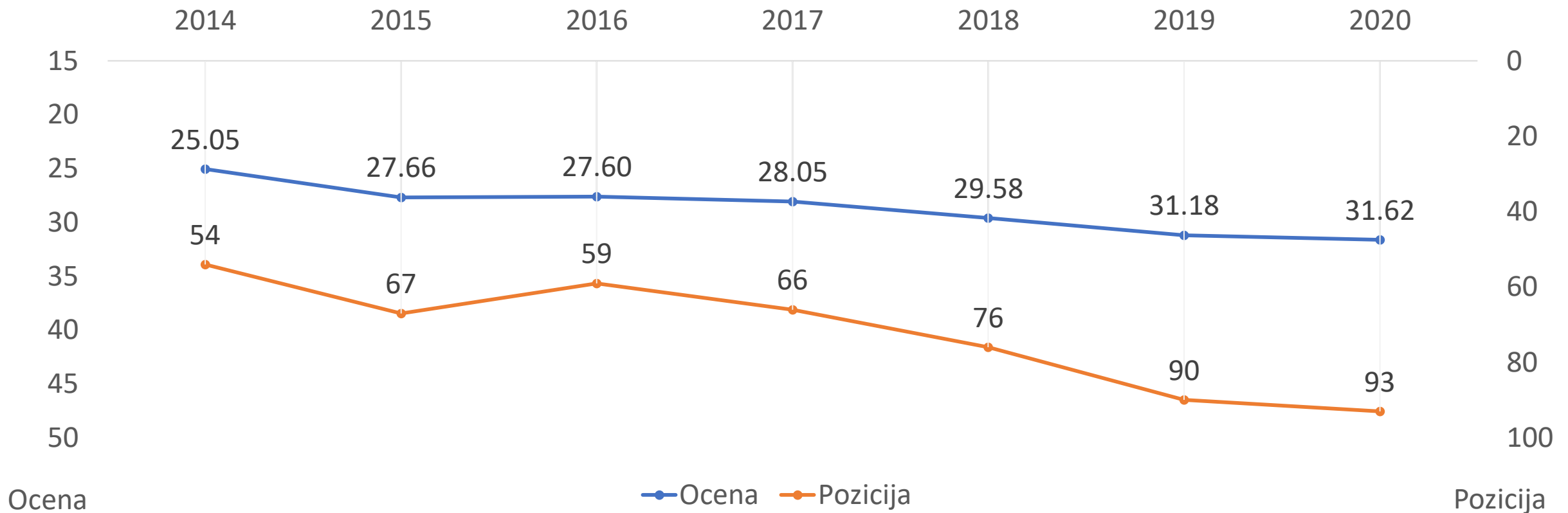
2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

Freedom House: Ocena Srbije u izveštaju "Države u tranziciji" 2014-2020.

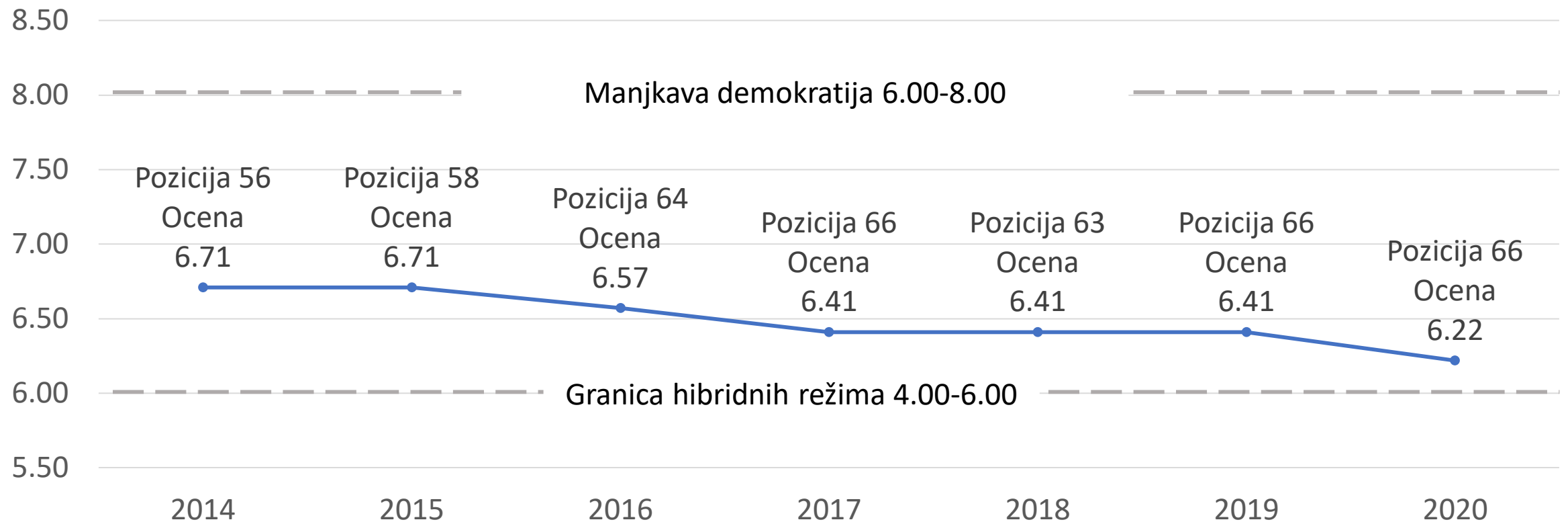
2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

Reporteri bez granica: Medijske slobode u Srbiji prema Svetskom indeksu slobode medija, pozicija na listi 180 država i ocena 0-100 u periodu 2014-2020.

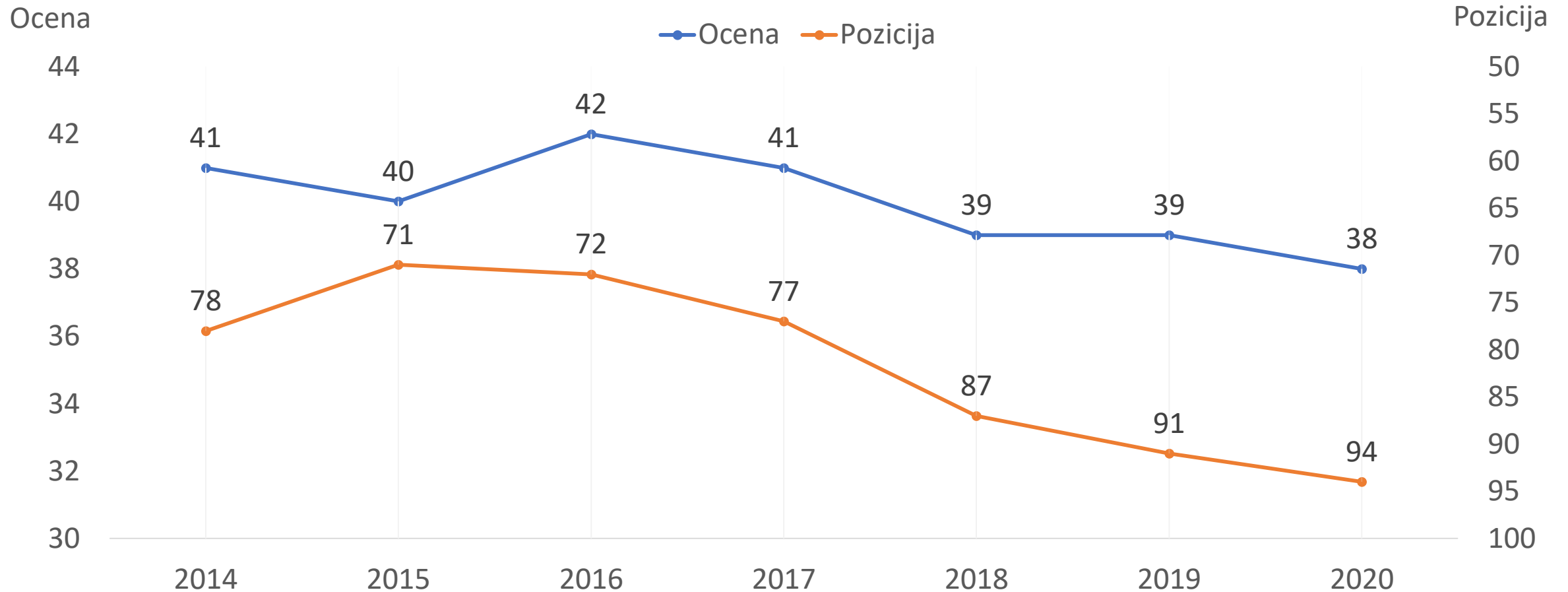
2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

Economist Intelligence Unit: Indeks demokratije u Srbiji 2014-2020.
(prema oceni)

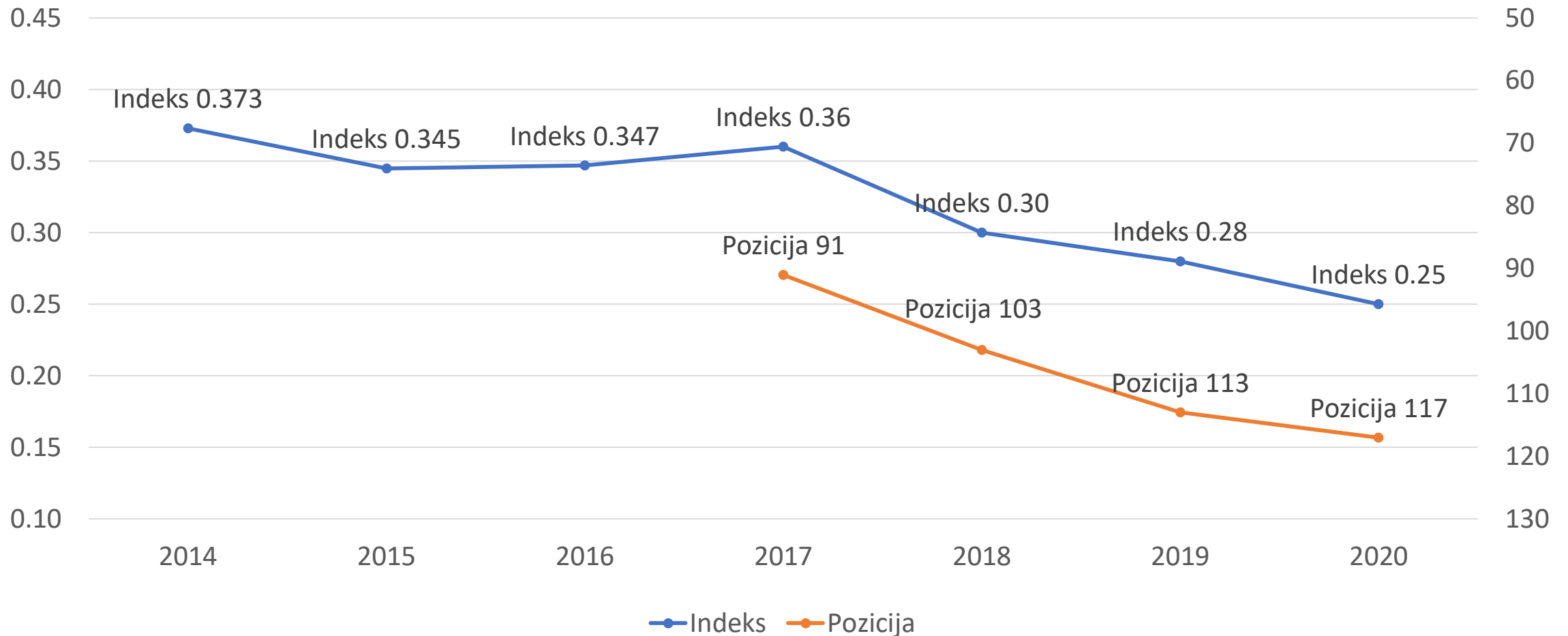
2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

Transparency International: Indeks percepcije korupcije u Srbiji 2014-2020.

2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

V-Dem: Indeks liberalne demokratije za Srbiju u periodu od 2017. (2014.*) do 2020.

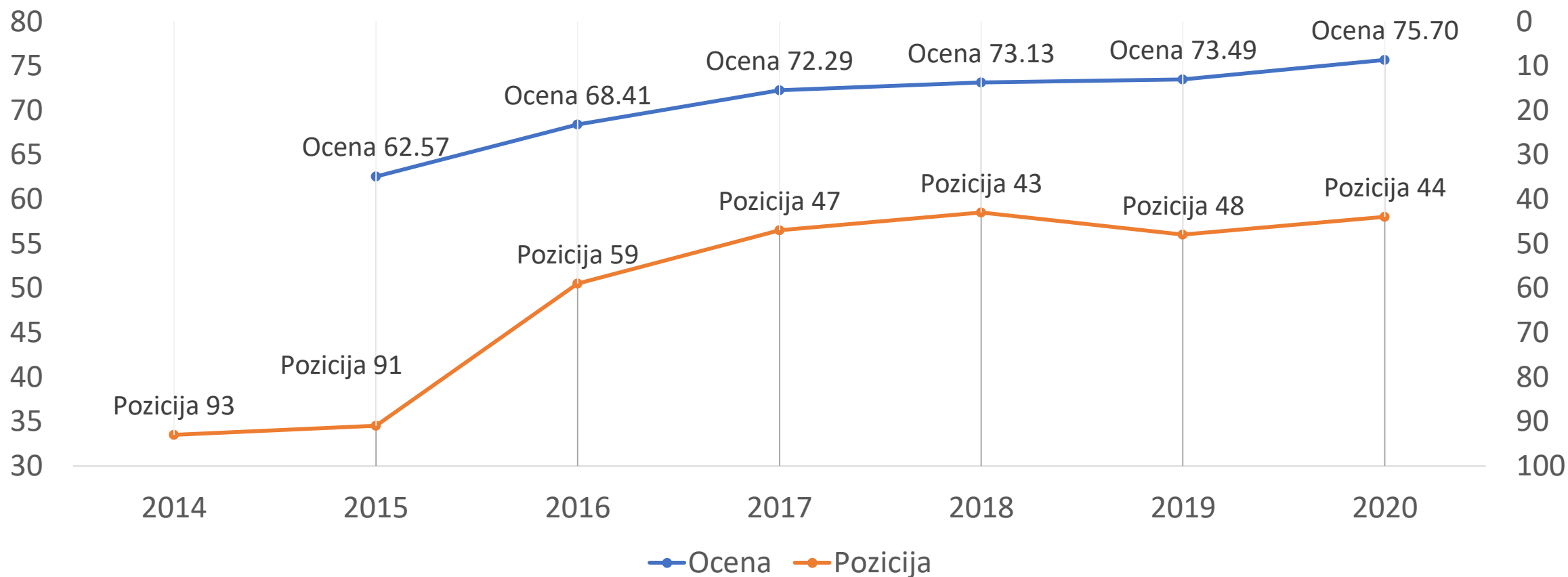
2. Aktivnosti donosilaca odluka **Srbija**

V-Dem:
Srbija na 4. mestu
liste 10 zemalja sa
najvećim
stepenom
autokratizacije
na svetu
2009-2019.

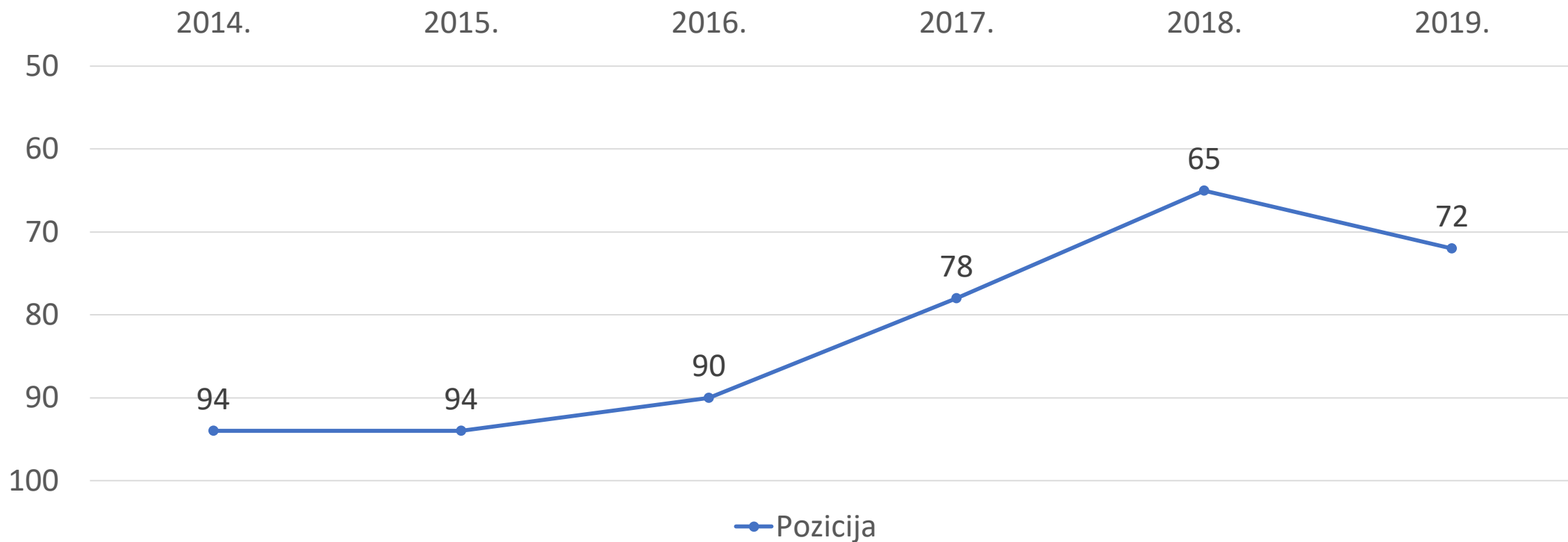
**TABLE 1: TOP-10 MAIN AUTOCRATIZING COUNTRIES
(LIBERAL DEMOCRACY INDEX (LDI), 2009–2019)**

	CHANGE	LDI 2009	LDI 2019	REGIME TYPE 2009	REGIME TYPE 2019
Hungary	-0.36	0.76	0.40	Liberal Democracy	Electoral Autocracy
Turkey	-0.36	0.46	0.10	Electoral Democracy	Electoral Autocracy
Poland	-0.33	0.83	0.50	Liberal Democracy	Electoral Democracy
Serbia	-0.27	0.53	0.25	Liberal Democracy	Electoral Autocracy
Brazil	-0.25	0.76	0.51	Electoral Democracy	Electoral Democracy
India	-0.19	0.55	0.36	Electoral Democracy	Electoral Democracy
Mali	-0.17	0.48	0.31	Electoral Democracy	Electoral Autocracy
Thailand	-0.16	0.32	0.15	Electoral Autocracy	Closed Autocracy
Nicaragua	-0.16	0.22	0.06	Electoral Autocracy	Electoral Autocracy
Zambia	-0.15	0.42	0.27	Electoral Democracy	Electoral Autocracy

Svetska banka: Ocena i pozicija Srbije na Doing Business listi 2014*-2020.

Svetski ekonomski forum: Global Competitiveness Report,
pozicija Srbije 2014-2019.*

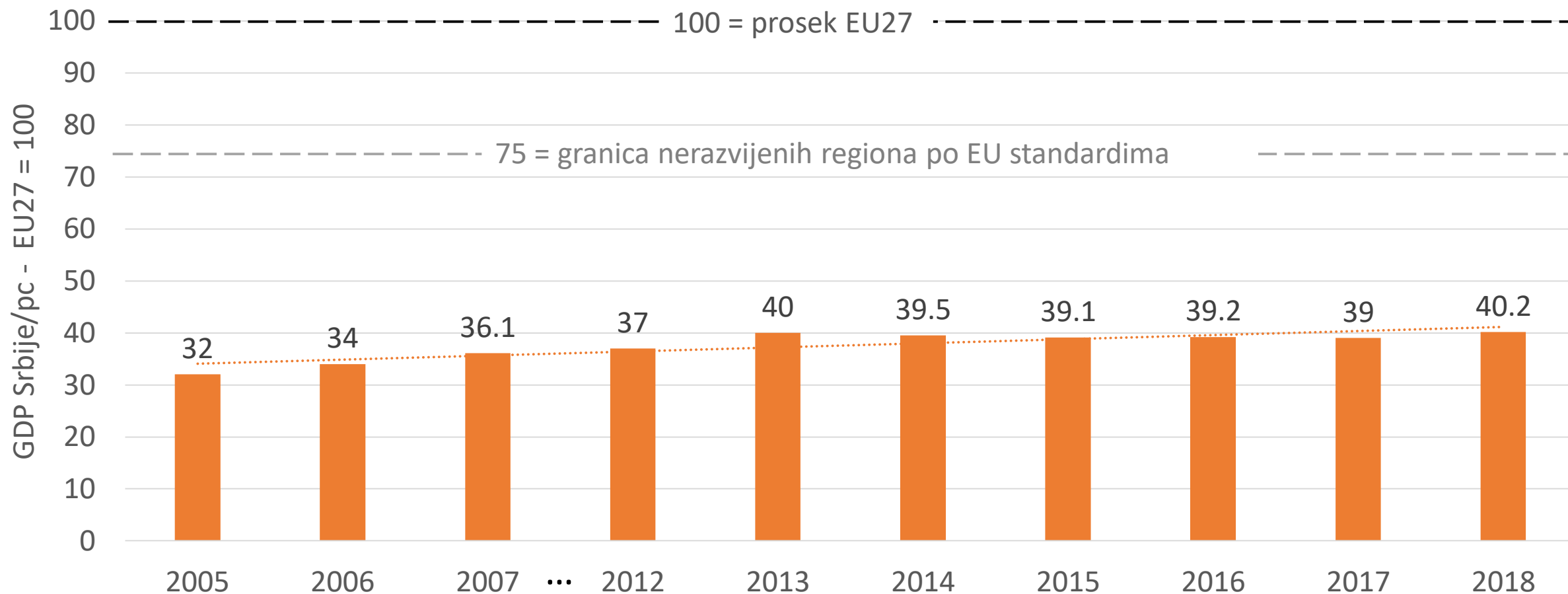
2. Aktivnosti donosilaca odluka

Srbija – ekonomski kriterijum

GDP Srbije/pc (meren u PPS) u odnosu na EU27 = 100

Izvor: EU progress report 2018-2019-2020.

2. Aktivnosti donosilaca odluka Srbija – pravni kriterijum

- Na prvoj Međuvladinoj konferenciji 2014. Srbija je izjavila da **planira da do kraja 2018. godine bude spremna za članstvo**, što podrazumeva potpuno usklađivanje domaćeg zakonodavstva.
- Od 2015. do 2020:
 - napredak je ostvaren za po **jednu ocenu u samo 6 poglavlja**
 - **u 27 poglavlja dobijena je ista ocena 2020. kao i 2015!**

Ukupni napredak u periodu 2015-2020. iznosi 0,15

sa 2,88 u 2015. godini na 3,03 u 2020. godini.

Parametar 3: PROCEDURALNA DINAMIKA PROCESA PROŠIRENJA I PREGOVORA SA REPUBLIKOM SRBIJOM

3. Proceduralna dinamika procesa proširenja i pregovora

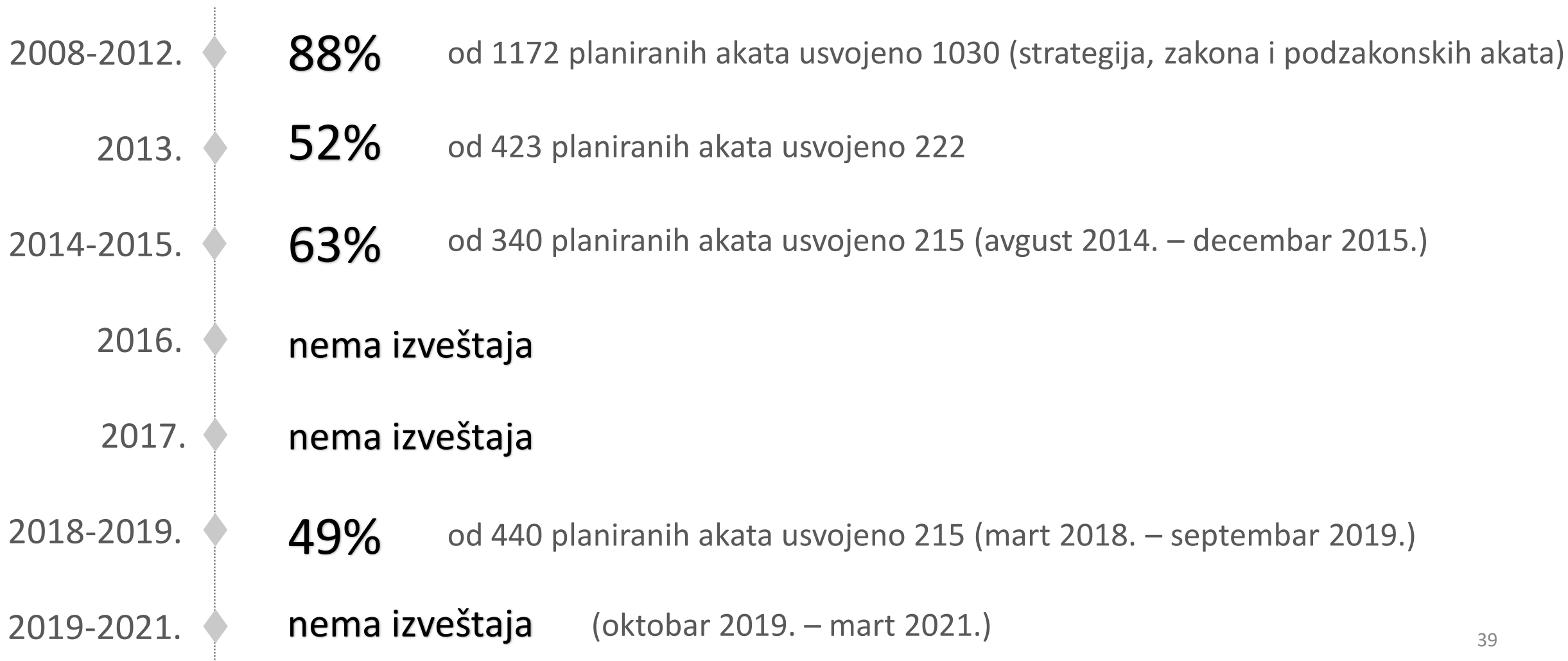
Prosečno vreme potrebno svakoj strani za završavanje različitih faza pregovora, zaključno sa januarom 2021; izraženo u mesecima

3. Proceduralna dinamika procesa proširenja i pregovora

Harmonizacija domaćeg zakonodavstva –

Sprovođenja Nacionalnog programa za preuzimanje pravnih tekovina EU (NPAA)

Parametar 4: STAVOVI JAVNOG MNENJA O PROŠIRENJU EU I ČLANSTVU U EU

4. Stavovi javnog mnjenja EU

Prema podacima **Evrobarometra** možemo videti da je 2019. godine prvi put nakon 2009. godine, broj građana EU koji je za proširenje veći od broja građana EU koji se protive proširenju, u odnosu 44:42. (istraživanje objavljeno septembra 2020.)

		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
ZA	u %	39	38	39	42	44	44
PROTIV	u %	48	51	51	47	46	42

4. Stavovi javnog mnjenja **Srbija**

Ministarstvo za evropske integracije

Pitanje:

Ukoliko bi sutra bio raspisan referendum „Da li podržavate ulazak Srbije u EU“, kako biste glasali?

Decembar	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
ZA	44	48	47	52	55	54
PROTIV	25	28	29	24	25	24

Pitanje:

Da li je članstvo u EU dobra ili loša stvar za Srbiju?

Decembar	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
DOBRA	35	41	35	42	45	42
LOŠA	28	29	31	26	23	22

4. Stavovi javnog mnjenja **Srbija**

Krovna organizacija mladih – KOMS (mladi 15-29 godina)

Pitanje:

Da li je Srbiji potreban jak lider i vođa koga će narod slediti?

	2017.	2018.	2019.	2020.
DA	39	48,6	58,8	55,6
NE	46	39,4	30,6	31,5
NE ZNAM	15	12	10,6	12,9

Pitanje:

Da li podržavate ulazak Srbije u EU?

	2017.	2018.	2019.	2020.
DA	42	42,5	37,9	32,7
NE	32	37,8	39,8	46
NE ZNAM	26	19,7	22,3	21,3

4. Stavovi javnog mnjenja **Srbija**

Regionalni savet za saradnju - RCC

Pitanje:

Da li je članstvo u EU dobro, loše ili ni dobro ni loše po **ekonomiju** vaše države?

	Građani Srbije						Prosek ZB
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2020.
Dobro	n.a.	n.a.	n.a.	29	32	26	59
Ni dobro ni loše	n.a.	n.a.	n.a.	39	38	44	26
Loše	n.a.	n.a.	n.a.	22	21	24	11
Ne zna	n.a.	n.a.	n.a.	11	9	5	4

Evropski
pokret
Srbija

FONDACIJA ZA
OTVORENO DRUŠTVO
SRBIJA

Analiza dostupna na sajtu
Evropskog pokreta u Srbiji:

www.emins.org